

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who gives strength to the weary.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who spreads forth the earth above the waters.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who directs the steps of man.

On Tishah b'Av and on Yom Kippur, the following berachah is omitted.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has provided me with my every need.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who girds [the people] Israel with might.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who crowns [the people] Israel with glory.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has not made me a gentile.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has not made me a slave.

ברוך Blessed are You, Lord our God, King of the universe, who has not made me a woman.

ברכות השחר
ברכות השחר
ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,
הנזתן לי עתה לכת:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,
רקעת הארץ על המים:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,
הפכין מצעדי גבר:

בחסד נבל וריוס בכפורים אין אומרים ברכה זו

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,
שעשעת לי כר צרכי:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,
אזדך ישראל בגבורה:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,
עזבך ישראל בהפאתה:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,
שירא עשני גוי:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,
שירא עשני עבד:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,
שירא עשני אשה:

ואע"פ שאינו כפוף ממש אלא לפי שזוקף קומתו שהיתה כפופה כל הלילה. כשמוריד
 רגליו מן המטה ומניחם על הארץ מברך (וקע הארץ על המים) פסוק הוא (תה' קלו, ו).
 ואנו מברכין על רקיעת הארץ מפני שהיא מצרכי בני אדם שהבורא יתברך נתן כח
 שטח הארץ על המים ואע"פ שהמים גבוהים מן הארץ הקוה אותם אל מקום אחד
 ונראית היבשה לחיות החיים והצמחים עליה שאם לא כן לא היה להם מקום להתגדל
 בו. כשלוש מנעליו מברך שעשה לי כל צרכי לשון חכמים הוא (עי' ב"ב סו ב) על
 שם (דה"ב ב, טו) ואנחנו נכרות עצים מן הלבנון ככל צרכך ועל שם (דברים ח, יז)
 עשה לי את החיל הזה. והטעם לברכה זו שכל זמן שהוא יחף אינו יכול לצאת ולעשות
 צרכיו וצרכי ביתו וכיון שלבש מנעליו באלו נעשו לו כל צרכיו. אומר בגמרא (ברכות
 ט, ב) כי אסר המייניה מברך אזור ישראל בגבורה פירש הראב"ד המייניה על לבישת
 המכנסים שישראל חייבין בו משום (דברים כג, טו) ולא יראה בך ערות דבר. והר"ם
 ב"מ ז"ל (תפלה פ"ז ה"י) פירש המייניה חגורתו והוא על שם (תה' סה, ז) נאזר בגבורה
 ועל שם (איוב לח, ג) אזור נא כגבר חלציך והוא רומז למה שנא' (ירמיה יג, יא) כי
 כאשר ידבק האזור אל מתני האיש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל וגו'. ואמר
 בגבורה כי באזור תלויה גבורת הגבור כי בו תולה כלי זיין שלו. ומלשון שנסדר
 בגמ' אלו הברכות נראה כפי' הרמב"ם ז"ל שמוכיר שם כי אסר המייניה אחר כי משי
 ידיה ואין אדם לובש מכנסים שלו אחר שיטול ידיו. כשיצא לדרך מברך המכין מצעדי
גבר על שם (תהלים לו, כג) מי"י מצעדי גבר כוננו שהכין הבה"ה פסיעות רגליו ללכת
 בכל עסקיו. ועוד מוסיף בגמ' כשמניח סדינו על ראשו מברך עוטר ישראל בתפארה
 על שם (שם קג, ד) המעטרכי חסד ורחמים ועל שם (ישעיה מט, ג) ישראל אשר בך
 אתפאר. והטעם לברכה זו לפי שהיו עוטרם מצנפת כדי שלא ילכו בגלוי הראש. ואמר
 כאן ישראל לפי שהשכינה שורה עליהם ולא על הגוים. ובכל ארץ ישמעאל נוהגין
 לאומרה מפני שהם מניחים מצנפת על ראשם, אבל באלו הארצות אין נוהגין לאמרה
 כי אינם מניחין מצנפת. אבל נוהגין לומר ברכה אחרת שאינה נזכרת בגמרא והיא בא"י
 אמ"ה מגביה שפלים והטעם כמו שפירשנו בברכת זוקף כפופים. ויש מקומות שמברכים
 נותן ליעף כח והטעם אפרשנו בגמלנו חסדים טובים. ומברך אדם בכל יום שלש ברכות
 אלו הראשונה שלא עשני גוי מפני שאין הגוים כלום לפניו שנאמר (ישעיה מו, יז)
 כל הגוים כאין נגדו מאפס ותוהו נחשבו לו. והשנית שלא עשני עבד מפני שאין העבד
 מצווה במצות עשה שהזמן גרמא ועוד שאין לו זכות אבות שלא עמדו אבותיו על הר
 סיני. ועוד שאין מאמינין בו דמרבה עבדים מרבה גול (אבות פ"ב מ"ז). ועוד שאסור
 לישא בת ישראל וקרוב לגוי. נשאל הרמ"ה אם יכול לברך גר שלא עשני גוי. ושבו
 שלא עשני עבד והשיב: כך ראינו שאין הברכה אלא על תחלת ברייתו של אדם לפיכך
 אין הגר מברך שלא עשני גוי אלא כל זמן שהורתו ולידתו בקדושה אבל השבוי מברך
 שלא עשני עבד שלא תקנו ברכה זו מפני העבדות עצמה אלא מפני שאין העבד חייב
 במצות כישראל ואינו ראוי לבא בקהל ופסול לכמה דברים. והשלישית שלא עשני
 מפני שאינה מצווה במצות עשה שהזמן גרמא כמו שפירשנו בהקדמת הספר הזה. האיש

כשלושב את המכנסים, שישראל חייבים בהן משום
ולא יראה כך ערות דבר⁸⁴. הזכירו בברכה זו ישראל,
שלא בברכות הקודמות, שהברכות ההן הן להנאת
העולם והכל שווים בהן, מה שאין כן בברכה זו
שהיא בישראל לבד משום צניעות⁸⁵.

כשמניח סדינו על ראשו מברך: בא"י אמ"ה

עומר — ויש גורסים: עומף⁸⁶, או עומה⁸⁷ —

ישראל בתפארה⁸⁸. והוא הדין לכל כובע ומצנפת

או כיסוי שמשים על ראשו⁸⁹. יש מי שכתב

שבארצות שאין לובשים מצנפת אין נוהגים

לאמרה⁹⁰, ועכשיו נהגו כל העולם לאמרה⁹¹. מעם

הברכה לפי שאסור להלך בניצוי ראש, או שעל כל

פנים ממדת חסידות יש בדבר⁹², לכן מברכים עומר

ישראל, כלומר דרך מעלה ציונו בכך, ומסיימים

בתפארה, על שם⁹³: והיית עמרת תפארת ביד

ה⁹⁴. אף בברכה זו הזכירו ישראל, לפי שישראל

הם המצויים בכך, כדי שיהא מורא שמים עליהם⁹⁵.

כשרוחץ ידיו מברך: בא"י אמ"ה אשר קדשנו

במצותיו וצונו על נטילת ידים⁹⁶. בראשונים נאמרו

שני מעמים לנטילה זו וברכה שעליה: א) לפי

שידיו של אדם עסקניות הן ואי אפשר שלא יגע

בבשר המטונף בלידה ולכן תיקנו שקודם שיקרא

קריאת שמע ויתפלל יטול ידיו ויברך⁹⁷; ב) שבשחר

אנו נעשים כבריה חדשה, כמו שכתוב: חדשים

לבקרים רבה אמונתך⁹⁸, וצריכים אנו להודות לו

יתברך על שבראנו לכבודו ולשרתו ולברך בשמו,

ולכן תיקנו בשחרית כל אותן ברכות של שחר,

ולפיכך אנו צריכים להתקדש בקדושתו וליתפלל

ידינו מן הכלי ככהן שמקדש ידיו מן הכיור קודם

עבודתו⁹⁹.

כשרוחץ פניו מברך: בא"י אמ"ה המעביר

חבלי (ויש שאין גורסים: חבל¹⁰⁰) שינה מעיני

ותנומה מעפעפי, ויהי רצון מלפניך ה' אלהי

שתרנילני בתורתך ודבקני במצותיך ואל תביאני לא
לידי המא ולא לידי עון ולא לידי נסיון ולא לידי
בוזין וכוף את יצרי להשתעבד לך ורחקני מאדם
רע ומחבר רע ודבקני ביצר טוב ובחבר טוב בעולמך
ותנני היום ובכל יום לחן ולחסד ולרחמים בעיניך
ובעיני כל רואי ותגמלני חסדים טובים ברוך אתה ה'
גומל חסדים טובים לעמו ישראל¹⁰¹. נוסח אחר:

יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתרנילני
לדבר מצות, ואל תרנילני לדבר עברה ועון ותשלמ
בי יצר טוב ואל ישלום בי יצר רע ותחוקני במצותיך
ותן חלקי בתורתך ותתנני לחן ולחסד ולרחמים
בעיניך ובעיני כל רואי ותגמלני חסדים טובים ברוך
אתה ה' גומל חסדים טובים¹⁰². כתבו ראשונים

שצריך לומר „ויהי רצון“ בוי"ו, שברכה אחת היא
עם המעבר שינה מעיני, שאילו היתה ברכה בפני
היא¹⁰³, ועל כן אין לענות אמן אחר המעביר שינה,
שאינה סוף הברכה¹⁰⁴, וענין הברכה הוא הודאה
להשי"ת על המנוחה ומרגוע שנתן לאדם מעמלו

ויגיעו על ידי השינה ועל התועלת שהועילה השינה
לעכל מאכלו, והיא מטבע ארוך ולכן פותחת בברוך
והותמת בברוך¹⁰⁵. ואף על פי שכל הברכות צריך
לומר בחתימתן מעין פתיחתן¹⁰⁶, אף כאן יש מעין
פתיחה סמוך לחתימה, שאומרים ותגמלני חסדים

טובים, והמעביר שינה היינו נטילת חסדים,
שהקב"ה מעביר שינה מן האדם ומחדש כחו ומחזיר
הנשמה שלמה ושקמה בגוף כאשר היתה בתחילה,
אף על פי שהיתה עייפה¹⁰⁷. ויש אומרים שהמעביר
שינה היא ברכה בפני עצמה, והיא פותחת בברוך
ואינה הותמת בברוך¹⁰⁸. כתבו אחרונים שטוב יותר
לומר כל נוסח הברכה מיהי רצון ואילך בלשון

רבים: ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתרנילנו כו'
ודבקנו כו' וכן עד סוף הברכה¹⁰⁹.

84 דברים כג טו. אבודרהם שם בשם הראב"ד בפ"י המיינה
שהו מכנסים, ועי' רמ"א בשו"ע שם ובמ"ב ס"ק ת.
85 פרישה וב"ח ומ"ז שם. 86 סידור רס"ג עמוד פט.
87 שבה"ל השלם סי' ד. ועי' מקור הברכות לסדר רב
עמרם השלם עמ' 60. ועי' דק"ם שם נ"י כ"מ. 88 ברכות
שם; רמב"ם שם ה"ד; טור שם. ברי"ף לא הוזכרה
ברכה זו. 89 תוס' ורא"ש שם; שו"ע שם. 90 שבה"ל
שם בשם ר"ע נאוו; (אבודרהם שם) 91 ב"י שם.
92 ע"ע גילוי ראש. 93 ישעיה סב ג. 94 ב"י שם.
ועי' אבודרהם שם. 95 ב"י שם, ועי"ש בפרושה וב"ח
ומ"ז. 96 ברכות שם; רמב"ם שם; טוש"ע שם. ועי'
להלן שינויים בסדר זה של הנמרא כנוגע לברכת על
נטילת ידים. וע"ע נטילת ידים (א). 97 רא"ש ברכות
פ"ט סי' כג. ועי' להלן: סדרן וזמנן. 98 איכה ג כג.
99 שו"ת הרשב"א ח"א סי' קצא, ועי' ב"י סי' ד ומג"א
שם ס"ק א. וע"ע נטילת ידים (א). 100 כ"ה בכ"מ

בדק"ם שם ובמ"ב דרך ארץ רבה פ"א וכו' נ"י הרי"ף
והרא"ש וסידור רס"ג וסידור רב עמרם ותוס' ברכות מו א
ד"ה כל ועוד, וכו' בסידורים שלנו. בנמ' לפנינו וברמב"ם
תפלה שם ואבודרהם: חבלי שינה. ועי' מערני יו"ט על
הרא"ש פ"ט סי' כג אות א. 101 ברכות שם, ועי"ש
בדק"ם אות ק. ועי' ב"י בשם הרא"ש שאינו חותם בא"י
אלא ברוך הגומל, וברא"ש שלפנינו אינו, ועי' בדק"ם
שם. ועי' אבודרהם שם שיש לומר „ואלהי אבותי“, לפי
שברוב התפלות מוזכרים זכות אבות. 102 רמב"ם תפלה
שם ה"ד. ועי' עוד נוסחאות בסידורי ר"ע ורס"ג ובמחזור
ויטרי ורי"ף ורא"ש שם ועוד, ובסידורים שלנו כנוסח
הנמ' בקצת שינויים. 103 ע"ע ברכות. 104 תוס'
ברכות מו א ד"ה כל; אבודרהם שם; טוש"ע מו א.
105 כלבו, והובא בב"י שם. 106 ע"ע ברכות. 107 תוס'
שם. 108 דעה א' בכלבו שם, ומתאים להנוסח יחי רצון
כלי וי"ו. 109 מג"א סי' מו ס"ק ד, וכו' הנוסח

מצוין בה כדי שיהא מורא שמים עליהם מזכירים ישראל בברכה
 זו ³⁹⁴, או מפני שהשכינה שרויה רק על ישראל ³⁹⁵.
 יש המדקדקים לזעזעם בתפילין בתוך סדר הברכות לפני ברכה זו
 כיון שהתפילין נקראים 'פאר' כמו שכתוב ³⁹⁶ "פארך חבוש
 עליו" ³⁹⁷, אך לא נהגו כן רק מדקדקים למשמש התפילין של יד
 ושל ראש בעת אמירת ברכה זו ³⁹⁸.
 יש הגורסים 'עטף ישראל' ³⁹⁹, ויש הגורסים 'עוטה ישראל' ⁴⁰⁰, ויש
 שגורסו בגמרא 'ברוך עוטה אור כשלמה' ⁴⁰¹.

נוסח

הגותן ליעק כה

מקור

ברכה זו לא נזכרה בגמרא ⁴⁰², ותקנה הגאונים שאחר חזיתת
 התלמוד ⁴⁰³, ובראשונים הובא שיש נדוגים לברך ברכה זו ⁴⁰⁴.
 ונהגים לאומרה בשם ומלכות ⁴⁰⁵ מפני שיש רשות להוסיף על
 ברכות השחר ⁴⁰⁶.
 יש מהפוסקים שכתבו שאין לברך ברכה זו כיון שלא נזכרה
 בתלמוד ואין רשות לשום אדם לחקן ברכות ⁴⁰⁷. ויש הטוברים

394. בית יוסף שם. 395. אבודרהם. 396. יחזקאל בר.נ. 397. טור סי' כ"ז בשם
 ה"ר"ש. 398. משנה ברורה מו"ג בשם ארצות החיים. 399. סידור ר"ט. 400. שובל
 דלקט וכתב שכך יש לומר מפני שאין המנהג לזהעטף בטורח. 401. דקדוקי סופרים
 בגמ' שם. 402. וכן לא הזכירה ברמב"ם ועוד ראשונים, ונב"ח כתב שדקדמונים היו
 גורסים בגמרא ברכה זו. 403. שולחן ערוך הוב' מו"ג. 404. אבודרהם, מחזור ויטרי
 וטמ"ג עשין כ"ז. 405. מא' סי' ק"י בשם החותם וכו' ה"ח, ובשערי' ה"בא מהמנהג
 שימורים של שגאור' שדואר' דטכנים לאמרה בודאי על פי רוח הקודש נאמר לו. וכו'
 דמ"ב סי' כ"ב. 406. ספר הפרדס לרש"י ז"ל נ"ב. 407. בית יוסף בשם החתם הגדול
 ברבות סי' פ"ז מהדו"שיל בשו"ת סי' ט"ז, ובמ"א סי' ק"י. ה"ב הביא בשם החתם הגדול
 שחוכם אור העיד שה"ב חזר בו בסוף ימיו וצוה לאומרו בשם ומלכות. ובטוב עין סי' ז'
 כתב שיתכן שה"ב חזר בו אחר שראה שדואר' סובר שארץ לברך ברכה זו

בשעת חגירת החגורה תקנו חכמינו שיברך אור ישראל בגבורה;
 על שם הכתוב ³⁸² "אזור נא כגבר חלציך" ועל שם הכתוב ³⁸³ "נאזור
 בגבורה" ³⁸⁴. ויש שכתבו שברכה זו נתקנה לשעה שלובש
 מכנסיו ³⁸⁵.
 לדעה א' טעם הברכה הוא מפני שבאזור תלידה גבורת הגיבור
 שחוללה בחגורו את כלי הוי"ו שלו, וזו תיבת 'גבורה' ³⁸⁶. ויש
 שכתבו מפני שהחגורה מחזקת את האדם ³⁸⁷, לדעה ב' אזור הוא
 דאבוב כדי שלא יהא לבו רואה את הערוה ³⁸⁸.
 יש שכתב שכונת ברכה זו לברך לה' שאזור זקא את ישראל
 בגבורתה של התורה ³⁸⁹.

אזור ישראל בגבורה

מקור

בשעת חגירת החגורה תקנו חכמינו שיברך אור ישראל בגבורה;
 על שם הכתוב ³⁸² "אזור נא כגבר חלציך" ועל שם הכתוב ³⁸³ "נאזור
 בגבורה" ³⁸⁴. ויש שכתבו שברכה זו נתקנה לשעה שלובש
 מכנסיו ³⁸⁵.
 לדעה א' טעם הברכה הוא מפני שבאזור תלידה גבורת הגיבור
 שחוללה בחגורו את כלי הוי"ו שלו, וזו תיבת 'גבורה' ³⁸⁶. ויש
 שכתבו מפני שהחגורה מחזקת את האדם ³⁸⁷, לדעה ב' אזור הוא
 דאבוב כדי שלא יהא לבו רואה את הערוה ³⁸⁸.
 יש שכתב שכונת ברכה זו לברך לה' שאזור זקא את ישראל
 בגבורתה של התורה ³⁸⁹.

עושר ישראל בתפארה

מקור

כשפורט סדר על ראשו תקנו חכמים לברך עושר ישראל
 בתפארה ³⁹⁰. וכן כשמנהיג כובע, מצנפת או כיסוי אחר על
 ראשו ³⁹¹, ויש הטוברים שאין מברכים ברכה זו במקום שלא
 הולכים בו כמצנפת ³⁹².
 תקנו ברכה זו הוא מכיון שאזור לילך בגלוי הראש או לכל הפחות
 מדרת חסידות שלא לילך כך כמבואר בגמרא ³⁹³, ומפני שרק ישראל

טעם

382. אורב' לז"ג. 383. תהלים סד"ג. 384. גמרא ברכות ז"ב לפירוש הרמב"ם במילות
 דגמ' כי אטר הימניה, ולי' ה"ר"אב"ה רבינו ירחום ועוד ראשונים. 385. ראב"ד ה"י
 באבודרהם, וע"ש שכתב לזכרה כדעת הרמב"ם מסדר הברכות במ' ובגירסתו אין
 הזכרה לשיטתו וכן גרס הרא"ש שם. 386. אבודרהם. 387. ערוך השולחן מו"ג.
 388. ב"י בשם הרא"ש. 389. ספר המנהגות ל"א מלוטל. 390. גמרא ברכות ס"ב.
 391. חו"ט הרא"ש שם וכן פסק בשולחן ערוך מו"א. 392. משו"ב והאנוח סי' כ"ט
 באור וכו' דאבודרהם, גם ה"ר"ף לא גרס כלל ברכה זו בגמ'. 393. שבת קי"ג, וכן
 בזה"ל פ"י נשא (ק"ב ע"ב) איתא: בר נש אטור למילי ר' אמות בלויא ודלשא משום
 ייחודותיה הוי תורה

סוד התפילין

תקרי מה אלא מאה ועפס הדבר ע"ד החכמה
 העליונה מפני שאנו צריכין לפתוח המעין ולהמשיך
 מים חיים מהלבנון להשקות נטיעות כגן כענין
 שנאמר וברכות לראש צדיק וכתוב והמלך שלמה
 ברוך, לזה אנו צריכין לברך מאה ברכות שהוא
 השלום הכל שכל אחת בלולה מכולם גמלאו עולין
 למאה והנה הם קשר הנפש ברוח והרוח בנשמה
 והנשמה בש"י ודע כי מעשר המאה עשרה ומעשר
 העשרה אחד בסוד ישראל לוי כהן כדרך המעשרות
 והנפש המצריכה בכל יום מאה ברכות הנה יגיע
 מהם עשר לרוח ותתקשר עמה ויגיעו מהעשר של
 הרוח אחד לנשמה ותתקשר עמה והנשמה בש"י
 וזהו סבה להתנוצצות האור על הדברים העליונים
 בשלמות אבל מי שאינו מצרכן בכל יום הנה הוא
 מפריד בין הכחות התחונות וכנגדו בעליונות
 ומקלקל צורתו ומקצץ נטיעות נפשו וכבר ידעת
 כי דוד המלך יסדן לפי שהיו מתים ק' נפשות
 מישראל בכל יום כי בהסתלק מי הדריכה העליונה
 מסתלק חי העולמים ומתעוררת מדת המות עד
 שהבין ברוח הקודש ותקן להם ק' ברכות שנאמר
 גאם הגבר פוקס על ולו היה גאה לתקנה כי אין
 לו חיים אלא מאדם הראשון והמשכיל יבין :

סוד ברבת השחר

דיתחיל אלהי נשמה והוא שנה והודאה למקום
 ב"ה שמחזיר לו נשמתו כי בלילה הנשמה
 גולה ליתן דין וחשבון מכל מה שעושה ביום ואם
 גמאלת מחוייבת מן הדין שלא לחזור לגוף עם
 כל זה הקב"ה מחזיר הפקדון אשר הפקד אותו ואין
 מדתו כמדת בשר ודם שמחזיר הפקדון בלוי
 ומקולקל אבל הקב"ה מחזיר נשמתו לו שהפקיד
 אתו חדשה ונוחה ה"ד חדשים לבקרים רבה
 אמונתך. וראיתי לחכמי האמת בזה ענין גדול והוא
 אמרם שהנשמה עוזבת בנהר היוצא מעדן להגיע
 לה מעצבה והוה חדושה ומרגועה וזה עדות גדול
 על תחיית המתים ולזה אנו אומרים ואתה עתיד
 ליטלה ממני כו' לרמוז כי כמו שנוטלה עכשיו בכל
 לילה. ומחזירה כן עתיד ליטלה כשיגיע זמנו ליפטר
 מן העולם ולהחזירה ביום אשר הוא עושה וחתימת
 הברכה תוכיח והכי איתא במדרש אליך ה' נפשי
 אשא וכו' שאמר בידך הפקיד רוחי כו' כשאדם
 יסן מפקיד רוחו ביד הקב"ה שמה עבר שחרית
 ולא מצאה הוי ה' אל אמת. א"ר אלכסנדר בנובג
 שבעולם אדם מפקיד אל חצירו כלים חדשים
 ומחזיר לו ישנים אבל הקב"ה אינו כן אדם יגע
 במלאכתו כל היום ולערב נפשו יגעה ושחוקה
 והוא יסן ומפקיד נפשו ביד הקב"ה ובשחרית היא
 חוזרת לגופו חדשה ונוחה דכתיב חדשים לבקרים
 רבה אמונתך ר' סימון אומר בשם ר"ש שמעון ממה
 שאתה מחדש אותנו בכל בקר ובקר יודעים אנו
 שרבה אמונתך לתחיית המתים. בא"י הנותן לשכוי
 בינה הוא התרנגול ונקרא כן בלשון המקרא והוא

בופה תרגום מצפה שכותה ונקרא בלשון רז"ל גבר
 כדאמרי אינשי קרא גברא וכבר כתבנו למעלה כי רוח
 צפונית מנשבת בחצות הלילה ודופקת בכנפי התרנגול
 וקורא. ודע כי הרוח הוא מגיע מצפון לדר
 המשמש לפני הגבורה הנקרא גבריאל ונותן ששה
 קולות ואחרי קריאה זו מכריז כל מעשה בני העולם
 לפי שקסת הסופר במחניו וכותב ביום כל מעשה
 העולם הזה ומכריזו בלילה ומהתעוררות הרוח הבוא
 בא לעולם השפל עד כנפי התרנגול הנקרא גבר
 על שם הגבר העליון שבה אליו הרוח ממנו ובשעה
 שהגבר העליון קורא למעלה כל תרנגולי עולם
 קורין ולפי שברוח הוא נתנה בו להבין בין יום
 ובין לילה לזה אנו מצרכין ברכה זו. והבין שסבת
 הברכה על שיש בו רוח אחרת שמעורר אותו כי
 לא מלבדו. ובסתרי שאר ברכות שמע מה שכתב
 בעל אור זרוע ז"ל פוקח עורים רומז לנפשות
 הגדחות לעולם התמורות והם יושבים שם בחשך
 ואפלה בעורים ובין שמגיע זמן עלייתו ויוצאין
 מאפלה לאורה ופוקחין עיניהם ומסתכלין באור
 העליון שהוא שמש ומגן ה' כצאות איו הוא פוקח
 עיני העורים וזורה עליהם מאור העליון ה"ד
 וזרה להם יראי שמי וגו' והסוד בזה לאמר
 לאסורים לאו. וזקף כפופים פי' אותם שהיו
 כפופים ביד שרי התמורות ויצאו מביניהם ה"ד
 שומך ה' לכל הגופלים וזקף לכל הכפופים ועוד
 יש בו רמז לכנסת ישראל שהיא כפופה עם בנייה
 בין האומות ועתיד הקב"ה לזקוף אותה ולת בנייה
 כענין שכתוב אשר פדית לך ממצרים וגו' וכתוב
 כימי אלתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. מלביש
 ערומים פי' אותם הנדחים למקום הנחש הערום
 מבלי לבוש כי כל צדיק וצדיק יש לו מלבוש בזה
 שיתלבש בעולם שהוא אבל הרשעים אין להם
 מלבוש ואין ככות ה"ד ואין ככות לאבדון אלא הם
 מוזהמים וכשיטלו מעליו לעלוי איו הקב"ה מלביש
 בגדים אחרים ה"ד ושטת את בגדיו ולבש בגדים
 אחרים ע"ז אנו מצרכין לשמו הגדול שהוא מטה כלפי
 חסד ומרחם על בריותיו ה"ד חנון ורחום ה' .
 בא"י מגזיה שפלים פי' כנסת ישראל שהיא שפלה
 בין העמים ועתיד הקב"ה להגזיה אותה ה"ד
 חקים את סוכת דוד הגופלת: בא"י מתיר אסורים
 אותם שהיו אסורים בעולם התמורות ויצאו משם
 כמו האסורים שיצאו מצית האסורים ע"כ. רוקע
 הארץ על המים פי' ארץ החיים והמים הם מים
 התחוננים ובהגיעך לאבני שיש דר' עקיבא ע"ה
 תבינהו ע"כ. אזור ישראל בגבורה ישראל סנה
 הוא באור בגבורה להלחם עם הבאים אל בית
 מקדשו ה"ד כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא אל
 קנה: עומר ישראל בתפארה שאמו מעטרת
 אותו בכמה עטרות ה"ד צאינה וראינה: שלא
 עשני כו' יש לך להסתכל בסוד נעלם בברכה זו
 כי כל הברכות שהזכרנו למעלה מן הדין צריך
 לברכן בכל יום אבל ברכה זו היה לו לברכה

ע"ה
 ע"כ
 ע"ה

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

מורה שבת

גלה והוד כדכתיב ויהי לך שם כשם אבותי ויהי לך שם כשם אבותי כי כמו שהשפיע עלינו
הזמנו בוראו עזר להחיותנו ככה ואלוהינו לעבוד עבודתו כן ראוי לעשות לקונו כדכתיב להמשיך שפע שיהיה המלכות
הנקרא גבור'תהא דתהי גבור'תהא עולם למעלה להתייחד עם החפצות למעלה מהממתיים שהם גלה והוד והיינו
אחר ישראל במלכות שהיא גבורה גם נקראת גבורה בחדת לך כי לך נקראת כד יקרא מגבורה וכדפי' בזהר :

פרוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם
עומר ישראל בתפארתה

עומר הוא בעפרה
שמוזכר בספוק אלה ורחנה
בגות ליון במלך שלמה
בעפרה בעפרה לו אמו

דסייני העיפור והמלכות והסיבוב . שכינה הנקראת אם עפר'ת ה' הדעת והעשה
המלכות בעקבותיו כולל כל השפירות והמלכות בשש קליות , ועפרה לשון סיבוב כמו ושאלו אלגויו עופרים את
הוד ואמר בהפארת לשון גביה כי העיפור שלו , ע"י העיפור הזה נקראת הפארת בלומר הפולל הפארוס
והפארתות זה כל מהבינה אשר ע"י רוח הספוק ישראל אשר נד'תהאמר ופי' שכינה שומרת על הפארת
הנקראת ישראל שבו הול'תהארת ומפארת'ת עניניה וכל זה מנאמר בארובה במדרש בשער הראשון פרק שני
והוא עומר ישראל בהפארתה . וכספר פעמי מלות דהתלמוד בבב' ופ"ג ברכה עומר ישראל בהפארתה הבין בברכה
הלבוש עפרה הפארתה לעמודי בן . שהם ישראל פא'ת העומדים מני בן , וכבר ידעת כי ישראל ככל הוא
הוא עומר מקוה ישראל עכ"ל . הרי נהפארו עינינו הנברכות שהם שבחים להש"י והודאה על החסדים והסובות
שפוצה טמנו , ורומזים להעוררית שאנו מתעוררים להמשיך למעלה ללורך גבורה ע"י ה' ה' לדידי ודודי לי , וזה
רומז בדברי רז"ל כפ"ק דברכות את ה' האמת היום וכתב וזה'תהאמר היום ח"ל הקב"ה לישראל אתם
עשיחוני חסידיה אתם בעולם ולמי אעשה חסידיה בעולם כו' :

פרוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם . הנזותן ליעקב פת :
פרוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם . המעביר שנה מעיני ותנומה מעיני :

המעביר שנה מעיני
והנזותן ליעקב פת .
השניה למעלה פוד הדין
ע"כ גם למטה כלילה שני
חדש ימים הלילה מדה
הדין ופנימיות הברכה רומז
למה שאמר הספוק הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל :

ד"ה (א) אין לפנות אמן אחר והנזותן מעטפי כי הכל ברכה א' עד לעמוד ישראל לכן נכון לומר ויהי רצון כו"א' (שם)
(ב) אם יעבור כל הלילה לא יאמר ברכת העעביר שנה מעיני ומלכות כמו באלהי נשמה (א"ר פי' פ"ו אות י"ב) :

ויהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתתקבלנו ויהי רצון מלפניך . ויהי
בתורתך וברגלנו בתורתך ואל תביאנו לא לידי תבוא
מחיה וכתבו האספות כס'
ששנה שאכלו דף מ"ו ח"ל
ולא
ות"ם והלא כל הברכות בולן לריך לומר בתחיתתן פטין פתיחתן והלא ליכא וי"ל דפסיר הוי מעין פתיחה פתוך
לתחית' מהמעביר דפתוך לתחיתה ליכא ותגמלונו חסדים טובים והיינו גמילות חסדים שהקב"ה מעביר שנה
מן האדם ומחדש בכו בדלמתי' במדרש חדשים לבקרים וגו' . שהיה מחזיר הנשמה שלימה ופקסה בגוף כאשר
היתה בתחלה חטפי' שהיתה שפחה והיינו כעין פתיחה עכ"ל . ולמי שמעתי פירוש יותר מרווח דפסיר הוה
התחיתה מעין הפתיחה והוא ע"ד דתקן בתפכה פתהדין יין ופינה לרשעים האלה לכן והאלה לעולם ולנדיקים
רע לכן ורע לעולם ע"כ . ומלא שהעברת שנה מהעוים היא טובה גדולה לנדיקים שרצינו בטורה ויעסקו בה
ותלמוד תורה גדול שמביא לידי מעשה וזוהי יהיו מדובקים במלות ולא יבאו לידי חסא וטון וישלום בהם ה"ר
פוז . ויזר הרע יהיה מפולק מהם . וכמ"ש רז"ל אם פגע בך מנוול זה משכח לביט המדרש כי בלימוד תורה
משחלק ממנו . וארז"ל הפוסק בתורה כלילה הקב"ה מושך עליו חוס של חסד ביום ולמדו מקרא יומם
יגוה ה' חסדו וכלילה שירה עמו זהו ותגמלונו חסדים טובים . דוגמא זו למעלה כפיקויים האה לא ינום ולא
ישן שומר ישראל אז ומלאה הארץ דפה כי פין בטין יראה בשבט ה' את ליון וכתיב והיו שינד רואות מוריד :
ענין יהי רצון מלפניך . דרך כלל בכל מקום שמלאה מלאה הש"י בדברי מהרמ"ק ז"ל ח"ל יהי היינו פוד ה"ה
ה' בהכמה ה"ה בבינה דהיינו בחי' בינה בהכמה ותכמה בבינה וסודו אור ישר ואור חזר והיינו י"ה ה"ה
והכללים בתלת יה"י רצון כתר עליון אשר על הכמה ובינה בהיות כללו יחד ושלפחה בסוד הכללות מוסכות שפע
מתקור הנאלים והיינו מלפניך פי' מלפני שהוא לפני הכתר ע"כ . על כן נראה הגירסא בכל מקום מלפניך ולא
לפניך וק"ל : ה' אלהינו ואלהי אבותינו . ה' כתר אלהינו חכמה ואלהי בינה אבותינו גדולה גבור'תהאמר גדולה
גבורה הפארת הם האבות וסוד ג"ן אבותינו על אבותינו וכן בכל מקום שכתופו חלו האבותי' על כ"ו כמו אלהינו
מורים על פוד ד"ו פלגופין סת"ת ומלכות הנאלים עם הסכמה וכן קדמה ט"ן כפופה המורה על המלכות
לוא' המורה על הפארת כפוד ד"ו ולא ו"ד וזוהי נחמלא רצון המשפיע בכל השמילנות האצילות מרצון עליון
שהו כתר עליון עד ארץ הפארת ארץ מלפני רצון פורש הדברים למדתי מתוך דברי מהרמ"ק :

הגמ"ה
ששה סמליות זה כשער ליי נדיקים יבאו כו ספוד ע"כ אמר
לשון דנקות הכל הפארת שפוק שפוק כו השגחה די פי דנימוס
בשנתא ע"כ הגמ"ה :

47

25
26
27

ה' מיעוץ
למ
לכו קרוב
והוד שהם
במחקים מן
שם כל כח
ל' ועליהם
וק המלך
ולשעמיו
עפרה כפי

לם

10
את האדם
כ"ה ברה
גל הנומה
שמה תחת
זאת שהכל
אז שהוא
למה שיש
לדכי כתר
ל' להשיך
בליכה -
ל' ור"ה
העשית
י' ור"ה
ששנה

לם

לכות כל
העליון
המלכות
ד והיינו
בזוהר :

לם

ונשנה

